

28.12.2022

POL-2022-120154

Voimassaoloaika

1.1.2023 - 31.12.2027

Säädösperuste

Laki poliisin hallinnosta (110/1992) 4 §

Muuttaa/Kumoaa

Kohderyhmät

Poliisi

Menettely asevelvollisia koskevissa etsintäkuulutuksissa ja esitutkintapyyntöissä

Sisällys

Menettely asevelvollisia koskevissa etsintäkuulutuksissa ja esitutkintapyyntöissä	1
1 Yleistä.....	2
2 Etsintäkuulutuspyyntö.....	2
3 Poissaolo kutsunnasta tai tarkastuksesta, tiedonantovelvollisuuden rikkominen	3
4 Määräys ilmoittautua ja nouto.....	4
5 Kertausharjoituksista poissa olleet	4
6 Esitutkinta-aineiston säilyttäminen	5
7 Etsintäkuulutuksen peruuttaminen	5
8 Asevelvollisuusalan yhteistyö	6

1 Yleistä

Ohjeen tarkoituksena ja tavoitteena on yhtenäistää ja selkiyttää asevelvollisia koskevien etsintäkuulutusten ja esitutkintapyyntöjen käsittelyä. Puolustusvoimat toimittaa etsintäkuulutukset ja pyynnot poliisille lähtökohtaisesti vakioteksteillä, jolloin pyydetyt toimenpiteet ovat selkeitä ja mahdollisimman yksinkertaisia toteuttaa. Etsintäkuulutuksissa on aina mainittu tarkat toimenpiteet ja säännökset, joihin toimenpiteet perustuvat.

Keskeisimmät toimenpiteet koskevat asevelvollisuuslain (1438/2007) 16 ja 26 §:n rikkomista (rangaistussäännös 119 §, poissaolo kutsunnasta tai tarkastuksesta), 95 § 2 momentin rikkomista (asevelvollisen tiedonantovelvollisuus) sekä rikoslain 45 luvun 9 ja 10 §:n rikkomista (luvatun poissaolo tai karkaaminen). Etsintäkuulutukset voivat myös koskea henkilön määräämistä ilmoittautumaan sotilasviranomaiselle tai asevelvollisuuslain 125 §:n mukaista noutoa.

Ennen etsintäkuulutuspyyntöjen tekemistä puolustusvoimat pyrkii omin toimenpitein selvittämään henkilön olinpaikan ja osoitteen ja ottamaan tähän yhteyttä. Mikäli henkilöä ei tavoiteta, lähettää puolustusvoimat etsintäkuulutuspyyntöjen poliisille.

Varusmiespalveluksen aloittamisen ajankohdasta on säädetty asevelvollisuuslain 28 §:ssä. Vuoden 2022 alusta voimaan tulleen säännöksen mukaan varusmiespalvelus on aloitettava viimeistään sinä vuonna, jona asevelvollinen täyttää 29 vuotta. Säännöstä viimeisestä mahdollisesta palveluksen aloittamisajankohdasta sovelletaan kuitenkin vain 1.1.2024 jälkeen varusmiespalveluksensa aloittaviin varusmiehiin.

Puolustusvoimat huomioi siirtymävaiheen poliisille toimittamisissaan etsintäkuulutuksissa. Epäselvissä tilanteissa poliisin tulee ottaa yhteyttä etsintäkuuluttaneeseen aluetoimistoon.

2 Etsintäkuulutuspyyntö

Etsintäkuuluttava aluetoimisto tai joukko-osasto lähettää etsintäkuulutuspyyntöjen sijaintipaikkakuntansa poliisilaitokselle. Etsintäkuulutuspyyntö toimitetaan tietoturvalisellä tavalla joko sähköpostilla Tuve-verkossa tai muulla turvallisuusvaatimukset täyttävällä tavalla siten kuin aluetoimisto ja poliisilaitos ovat asiasta sopineet.¹

Poikkeuksen etsintäkuulutusmenettelyyn muodostavat ne asevelvolliset, jotka ovat oikeudettomasti olleet poissa kutsunnasta. Heitä koskevat etsintäkuulutukset siirtyvät sähköisesti puolustusvoimien tietojärjestelmästä poliisiasiain tietojärjestelmään (Patja) siten, kuin siitä on poliisin ja puolustusvoimien välillä sovittu.

¹ POL-2020-69511 Määräys; Tiedon turvallinen käsittely poliisissa, liite 5 Hyväksytyt salaamenetelmät tiedon lähettämiseen. Salassa pidettävä (SALPID) ja käyttö rajoitettu (TL IV) aineisto voidaan lähettää salaamattomana Outlookin sähköpostilla turvallisuusverkon (TUVE) toimijalle. Luottamuksellinen (TL III) salattuna.

Etsintäkuulutuspyynnön perusteella Patjaan kirjataan sekalaisilmoitus (S-ilmoitus) nimikkeellä ”Virka-apu toiselle viranomaiselle” (järjestysnumero 1102) ja teon tarkenne (1811) ”Puolustusvoimille”. Tämän jälkeen ilmoitukseen tehdään pyydetty etsintäkuulutus.

Etsintäkuulutusluokat, joita tulee ehdottomasti käyttää, ovat tämän ohjeen liitteenä 1. Etsintäkuulutukseen on kirjattava pyynnössä oleva tekoaika ja tekopaikka. Kansalaisuustiedot tulee epäselvissä tapauksissa aina tarkastaa väestötietojärjestelmästä, myös silloin kun etsintäkuulutettu henkilö on poliisin toimenpiteiden kohteena.

3 Poissaolo kutsunnasta tai tarkastuksesta, tiedonantovelvollisuuden rikkominen

Etsintäkuulutuksessa on vakioteksti;

”Poissaolo kutsunnasta (tai tarkastuksesta). Pyydetään suorittamaan suppea esitutkinta poissaolon syystä ja sakkomenettelyn edellytysten täytyessä antamaan sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus asevelvollisuuslain 119 §:n rikkomisesta.”

Ennen kuin henkilölle voidaan antaa sakkovaatimus, häntä on kuultava suppeassa esitutkinnassa ja esiin tulleiden seikkojen perusteella tehdään ratkaisu, täyttääkö teko rangaistavuuden edellytykset. Mikäli tutkinnassa selviää, että rangaistavuuden ja sakkomenettelyn edellytykset täyttyvät, henkilölle annetaan sakkovaatimus. Mikäli henkilön epäillään uudelleen laiminlyöneen kutsuntaveloitteen, käytetään päiväsakoissa liukumaa. Normaali päiväsakko 10, liukuma 8-25 (korotus 5 pvs / kerta vuoden sisällä). Toistuvissa tapauksissa puolustusvoimat pyytää poliisia toimittamaan asiassa esitutinnan.

Mikäli henkilö ei suostu sakkomenettelyyn, annetaan rangaistusvaatimus, ja samalla henkilö kuulustellaan. Kuulustelulla varmistetaan se, että henkilö ei tarvitse enää uudelleen tavoitella esitutkintaan samassa asiassa.

Mikäli asia ei ole yksinkertainen ja selvä, suoritetaan esitutkinta ja asia siirretään sen jälkeen syyttäjälle syyteharkintaan. Toimenpiteestä ilmoitetaan aluetoimistolle *määräys ilmoittautua* -lomakkeella ja etsintäkuulutuksen peruutuksella (ohjeen kohdat 4 ja 7).

Aluetoimiston järjestämistä tarkastuksista poissa olleiden sekä tiedonantovelvollisuutta rikkoneiden osalta poliisi suorittaa pyydetyn suppean esitutinnan ja edellytysten täytyessä antaa sakkovaatimuksen. Lisäksi henkilö määrätään ilmoittautumaan aluetoimistoon.

Poissaolo kutsunnasta, poissaolo tarkastuksesta ja tiedonantovelvollisuuden rikkomisesta laadittuja esitutkintapöytäkirjoja ei lähetetä sotilasviranomaiselle, koska kyseessä ei ole sotilasoikeudenkäyntiasia.² Esitutkintapöytäkirjat säilytetään ja arkistoidaan poliisiyksiköissä (ohjeen kohta 6).

² Sotilasoikeudenkäyntilaki (326/1983) 2 §

4 Määräys ilmoittautua ja nouto

Etsintäkuulutuksen mukaisesti henkilö määrätään ilmoittautumaan aluetoimistoon tai aluetoimiston järjestämään tarkastukseen käyttäen ohjeen liitteenä 2 olevaa lomaketta. Aluetoimistot lähettävät tiedon aluetoimistojen järjestämistä tarkastuksista poliisilaitoksille.

Jos henkilölle ei anneta sakkovaatimusta tai rangaistusvaatimusta, kirjataan lomakkeeseen päätöksen peruste. Lisätiedot kenttään kirjataan myös tieto suoritettavasta esitutkinnasta ja muista mahdollisista toimenpiteistä. Kopio lomakkeesta lähetetään aluetoimistolle. Aluetoimistojen yhteystiedot ovat ohjeen liitteessä 3 ja kuntajako liitteessä 4.

Jos henkilö ei noudata ilmoittautumismääräystä, aluetoimisto tekee henkilöstä uuden etsintäkuulutuspyyntöä. Patjaan kirjataan pyydetyistä kuulutuksesta uusi S-ilmoitus kohdassa 2 kerrotuilla nimikkeillä ja pyydetty etsintäkuulutus. Etsintäkuulutus tulee laatia puolustusvoimien etsintäkuulutuskokkeessa mainittuja poliisin lajikoodeja käyttäen (ohjeen liite 1).

Asevelvollisuuslain 125 §:ssä on säädetty poliisin antamasta virka-avusta. Säännöksen mukaan aluetoimiston pyynnöstä poliisi noutaa ilman laillista estettä poisjääneen asevelvollisen kutsuntaan, aluetoimiston määräämään tarkastukseen tai palvelukseen taikka antaa asevelvolliselle määräyksen ilmoittautua aluetoimistossa.

Poliisin operatiivisesta virka-aputoiminnasta on annettu Poliisihallituksen ohje. Virka-avun antamisen päättämisestä säädetään poliisilain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa. Päätöksen virka-avun antamisesta viranomaiselle tekee päällystöön kuuluva poliisimies, jollei laissa toisin säädetä. Puolustusvoimille annettava virka-apu on maksutonta.³

Etsintäkuulutetun kiinniottamisesta on säädetty poliisilain (872/2011) 2 luvun 3 §:ssä. Muu kuin vangittava tai säilönotettava etsintäkuulutettu on velvollinen poliisimiehen kehotuksesta saapumaan poliisiasemalle tai muihin paikkaan, jossa etsintäkuulutuksen mukaiset toimenpiteet voidaan suorittaa. Jollei hän noudata kehotusta tai jos on todennäköistä, että hän pyrkii välttämään etsintäkuulutuksessa mainitun toimenpiteen, poliisimiehellä on oikeus ottaa hänet kiinni kuulutuksessa mainitun toimenpiteen suorittamiseksi. Etsintäkuulutettu on velvollinen olemaan toimenpiteiden suorittamiseksi saapuvilla enintään kuusi tuntia, jollei laissa toisin säädetä.

5 Kertausharjoituksista poissa olleet

Puolustusvoimat toimittaa poliisille esitutkintapyyntöä henkilöstä, joka on oikeudettomasti jäänyt saapumatta kertausharjoitukseen. Pyyntö lähetetään henkilön asuinpaikkakunnan poliisilaitokselle, koska henkilön tavoittaminen asuinpaikkakunnaltaan on todennäköisempää kuin kertausharjoituspaikkakunnalta. Tällaisesta henkilöstä poliisi laatii R-ilmoituksen rikoslain

³ POL-2020-42250 Poliisin operatiivinen virka-aputoiminta ja ohjeen liite Maksullisten virka-apujen laskuttaminen

45 luvun 9 §:n rikosnimikkeellä ”*Luvaton poissaolo*” (järjestysnumero 1651) tai rikoslain 45 luvun 10 §:n rikosnimikkeellä ”*Karkaaminen*” (1652).

Esitutkintapöytäkirja laaditaan sähköisesti ja esitutkinnan valmistuttua aineisto lähetetään tietoturvallisesti sähköpostilla⁴ (pyynnön mukaisesti) esitutkintaa pyytäneelle sotilasviranomaiselle (pöytäkirjan sähköinen kopio liitteineen pdf-tiedostona).

Sotilasviranomaisen tekee ratkaisun asian lähettämisestä syyttäjälle syyteharkintaa varten⁵ ja ilmoittaa tästä ratkaisusta poliisin tutkinnanjohtajalle ja esitutkinnan suorittaneelle poliisiyksikölle, jossa tehdään ratkaisua vastaavat merkinnät Patjaan. Esitutkinta on poliisilla päätetty, mutta ilmoitus pidetään Patjassa avoimena, tarvittaessa odottaa -tilassa, sotilasviranomaisen ratkaisun ajan. Rikosasia lähetys (syyttäjien Sakari-järjestelmään) tehdään normaalisti, kun asia lähetetään syyteharkintaan. Sotilasviranomaisen lähettää esitutkintapöytäkirjan syyttäjälle.

6 Esitutkinta-aineiston säilyttäminen

Esitutkinta-aineisto ja esitutkintapöytäkirjan ohessa säilytettävä aineisto säilytetään poliisiyksiköissä paikallispoliisin turvallisuuden ja tutkinnan arkistonmuodostussuunnitelman (TT-AMS) mukaisesti.⁶

Poliisin toimittamaa esitutkintaa koskeviin tiedusteluihin ja asiakirjapyyntöihin vastataan poliisiyksiköstä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) ja esitutkintalain (805/2011) mukaisesti. Tarvittaessa tiedottamisesta ja tietojen antamisesta on sovittava sotilasviranomaisen kanssa, joka vastaa tiedusteluihin omalta osaltaan.

7 Etsintäkuulutuksen peruuttaminen

Etsintäkuulutuksen peruutus on kirjattava Patjaan viivytyksettä, kun pyydetty toimenpide on suoritettu. Peruutuksen lisätietoihin on kirjattava suoritettu toimenpide, toimenpiteen suorittaja(t) ja toimenpidepäivämäärä.

Aluetoimisto lähettää aina etsintäkuulutuksen peruutuskappaleen tietoturvallisesti sähköisesti, tai siten kuin aluetoimisto ja poliisilaitos ovat asiasta sopineet, sille poliisilaitokselle, jolta etsintäkuulutusta on pyydetty, myös saadessaan ilmoituksen poliisin suorittamasta toimenpiteestä. Kuulutuksen perusteen poistuessa henkilön kuoleman tai iän perusteella peruutuskappaleita ei lähetetä.

⁴ POL-2020-69511 Määräys; Tiedon turvallinen käsittely poliisissa, liite 5 Hyväksytyt salaamenetelmät tiedon lähettämiseen. Salassa pidettävä (SALPID) ja käyttö rajoitettu (TL IV) aineisto voidaan lähettää salaamattomana Outlookin sähköpostilla turvallisuusverkon (TUVE) toimijalle. Luottamuksellinen (TL III) salattuna.

⁵ Sotilasoikeudenkäyntilaki 14 §

⁶ POL-2019-24982 Paikallispoliisin turvallisuuden ja tutkinnan arkistonmuodostussuunnitelma (TT-AMS)

Etsintäkuulutukset verrataan tietoteknisesti kaksi kertaa vuodessa puolustusvoimien tiedostoihin. Aluetoimistot ilmoittavat tiedot virheistä etsintäkuulutuksen syöttäneelle poliisilaitokselle. Menettelyllä varmistetaan se, että puolustusvoimien pyytämät toimenpiteet ovat tulleet suoritetuiksi.

8 Asevelvollisuusalan yhteistyö

Poliisilaitosten tulee nimetä yhdyshenkilö, jonka kanssa aluetoimistojen nimemät yhdyshenkilöt voivat tarvittaessa asioida asevelvollisuusalaan liittyvissä asioissa. Poliisilaitosten tulee järjestää vuosittain tai tarvittaessa yhteinen tilaisuus aluetoimiston kanssa. Yhteisessä tilaisuudessa tulee tarpeellisilta osin käydä läpi poliisilaitoksen ja aluetoimiston yhteistyötä edellyttävät asiat ja päivittää yksiköiden yhteystiedot. Lisäksi poliisilaitosten tulee nimetä ja päivittää etsintäkuulutusasioita (kuulutukset ja peruutukset) hoitavien henkilöiden tiedot ja yhteystiedot ja välittää ne aluetoimistoille.

Poliisiylijohtajan sijaisena,
Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Kari Siivo

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 28.12.2022 klo 15:29. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Liitteet

1. Etsintäkuulutusluokat
2. Määräys ilmoittautua sotilasviranomaiselle
3. Aluetoimistojen yhteystiedot
4. Kuntajako

Jakelu

Poliisiyksiköt

Tiedoksi

Puolustusvoimat Pääesikunta, pyydetään jakamaan ohje Puolustusvoimien normitietokannassa
Maavoimien esikunta
Aluetoimistot
Sisäministeriön poliisiosasto
Ahvenanmaan poliisiviranomainen
Poliisi.fi/Esikunta -sivut

Sinetti-normikirjasto/Esikunta